

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΠΝΙΣΗΣ

ΠΑΡΧΟΥΝ υπάρξεις, αἵτινες φαίνονται πρὸ νομίσματος τοῦ μὲν λόγῳ τῶν ἐκτάκτων χαρισμάτων, δι' ὧν ἡ φύσις τὰς ἐπιδείκνυται, τὸ δὲ λόγῳ τῶν πλουσιοπαρόχων ὑλικῶν μέσων καὶ τῆς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς αὐτῶν. Ὑπάρξεις τοιοῦται δύνανται νὰ δράσωσιν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς πατρίδος ὡς πολυτεταί, ἢ ὡς ἀνέρωποι τῶν γραμμάτων, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης. Ἀλλ' ἐνῷ κατ' ἀρχὰς φαίνονται ὅτι ἐνώπιον αὐτῶν ἀνοίγεται εὐρύχωρον στάδιον, κατ' ὀλίγον ἐκδηλοῦνται ψυχικαὶ ἀνωμαλίες καὶ γίνονται ἐκκεντρικοὶ τύποι, αἵτινες ἔπειτα διευρύνονται παρὰ μονομανιῶν, αἱ ὁποῖαι φθάνουσιν εἰς παθολογικὸν βαθμὸν.

Βεβαίως, ὡς παρατηρεῖ ὁρθῶς ὁ Ball, μέγιστον ἐλλείπον μέρος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος αἱ παθολογικαὶ υπάρξεις, διότι καὶ ἱερσεύεις ἠθεμελιώσαν, καὶ κράτη ἐδημιούργησαν καὶ ἔβλη ἔσωσαν ἢ κατέστρεψαν, βαθεῖα δὲ καὶ ἀφῆκαν τὰ ἔχνη αὐτῶν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ. Ἀλλ' ἐνῷ ἐκ τῶν πασχουσῶν τούτων υπάρξεων, πολλὰ ἐφάνησαν ἀληθῶς ἀποστολοὶ πολιτισμοῦ, βλέπομεν συγχρόνως καὶ πλείους μὴ δρασάσας ὅσον ἠδύναντο καὶ τὸ χεῖρον, νὰ κατὰστρέφουν ἑαυτὰς καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν διὰ τῶν ψυχασῶν των.

Μικτὰν δυστυχῶν τούτων τελευτησίων υπάρξεων ἦτο ὁ Ζακύνθιος κόμης Ἀντώνιος Καπνίσσης, μουσουργὸς καὶ ἐξοχὸς κιθαριστής.

Ὁ οἶκος Καπνίσσης εἶναι ἀρχαῖος καὶ εὐπατρίδης. Τῷ 1685 ἐνεγράφη, μετὰ τῶν εὐγενῶν ἐν τῇ χρυσῇ βίβλῳ Ζακύνθου. Χάριν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν ἔλαβε καὶ τὸν τίτλον τοῦ κόμητος. Πολλὰ πλὴν ὑπηρετήσαν τὴν πατρίδα οἱ Καπνίσσαι. Ἐσταλθῶν πρέσβεις ἀπὸ τὴν κοινότητα Ζακύνθου εἰς τὴν Βενετίαν δι' ἀνάγκης τῆς χώρας, ἔλαβον μέρος εἰς τὸν πολυχρόνιον κρητικὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ὁρλώφ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἔγιναν μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας καὶ συνέδραμον τὸν Ἀγῶνα, δικηθῆσαν δὲ εἰς τὰ γράμματα. Βλαστὸς τοῦ οἴκου τούτου μετέβη εἰς Ῥωσσίαν ὅπου διέπρεψεν. Ἐκ τοῦ Ῥωσσοῦ τούτου κλάδου κατάρχονται αἱ ἐν Ἀθήναις γνωσταὶ διὰ τὴν μάθησιν καὶ τὰς συγγραφὰς κόμησαι Ἰνὰ καὶ Εὐγενία Κάπνιτις.

Α. Καπνίσσης

Ὁ μουσουργὸς Ἀντώνιος Καπνίσσης ἐγεννήθη ἐν Ὁδησσῷ τῇ 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1813, ἐκ πατρὸς Διονυσίου καὶ μητρὸς Ἑλένης Λεοντιέφ. Ἦσαν τότε πλούσιοι, ὥστε ἀκόμη διατηρεῖται ἡ φήμη τοῦ πλοῦτου τῆς οἰκογενείας Καπνίσσης παρὰ τῷ λαῷ, λέγοντι ὅτι ἐναυαυρίζετο εἰς χρυσὴν κούρην ὁ μουσουργὸς μας. Ὁ Ἀντώνιος Καπνίσσης ἔλαβε τελείαν μόρφωσιν, καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν μετέβη πρὸς ἐκμάθησιν τῆς μουσικῆς, δι' ἣν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας εἶχε δεῖξιν μεγάλην ἐρεσίν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔλειπε νὰ μεταβῇ καὶ εἰς τὴν Κέρκυραν διὰ νὰ γίνῃ μαθητὴς καὶ τοῦ ἀληθμονήτου Μαντζάρου.

Εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα Ζακύνθον διέπρεψε καὶ ἐγένετο δημοφιλής. Ἐχειρίζετο ἀριστὰ, θεῖα τὴν κιθάραν, ἥτις εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ μετεβάλλετο εἰς ὁλόκληρον ὀρχήστραν, δυναμένην ὅμως, ὅχι μόνον νὰ διερμηνεύσῃ δι' ἤχων πάντα τὰ αἰσθηματά, ἀλλὰ καὶ νὰ συγκινήσῃ καὶ τὴν σκληροτάτην τῶν καρδιῶν. Ὅταν εἶχεν ἀνὰ χεῖρας τὴν κιθάραν τότε ἦτο ἐμπνευμένος καὶ ἐντέχνως ἔκρουεν, ὥστε ἐγένετο κυρίαρχος τῶν ἀκρατῶν, οὓς διὰ τῆς ἀμιγῆτος τέχνης ἀνύψωνεν εἰς αἰθήρια ὄντως ὕψη ληρμονοῦντας ὅτι εὐρίσκοντο μετὰ τῶν θνητῶν. Εὐρισκόμενος ἐν Ἀθήναις προσελήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, ἐνώπιον τοῦ ὁποῦ ἐκίθάρισε δυσκολώτατα μουσικὰ τεμάχια θαυμασίως. Διὸ καὶ γενναίως ἐφιλοδορήθη ἀπὸ τὴν Α. Μ.

Μετῆρχετο τὸν μουσικοδιδάσκαλον καὶ δι' ἐδίδασκε τὴν κιθάραν. Ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν διδά-

σκαλος τῶν Ἀγγλων. Μᾶς ἔλεγεν ὅτι περισσότερον ἀπὸ ἐξήκοντα ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ὑπῆρξαν μαθηταὶ του. Ὅτε κατ'εἰρήσθη ἐπὶ δημοarchίας Φ. Τζουλᾶτη μουσική, ὁ Καπνίσσης ἦτο εἰς τῶν διδασκαλῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν του εἶναι ἄπειρος. Ὅσοι Ζακύνθιοι ἤθελον νὰ μάθουν τὴν κιθάραν ἐγένοντο μαθηταὶ του. Ζῶντος τοῦ Καπνίσσης ἐν Ζακύνθῳ ἦτο κοινὴ ἡ κιθάρα καὶ πλεῖστοι ἦσαν οἱ κιθαρωδοί.

Ἀπὸ τοῦ 1840 ἤρξατο μελοποιῶν. Ἐμουσούργησεν ἄρκετάς συνθέσεις· εἰς, ἐμβατήρια, χοροὺς, ὕμνους, συμφωνίας καὶ χορωδίας. Ἐτόνισε ποιήματα Ἑλληνικὰ καὶ Ἰταλικά.

Προσεπάθει νὰ διασώσῃ δημοῶδεις μελωδίας.

Πολλοὺς τῶν ὕμνων του ἀφιέρωσεν εἰς ἐξέχοντα τῆς Ἑλλάδος ἰδίως πρόσωπα. Μετὰ μεγίστης εὐκολίας ἐτόνιζε ποιήματα, συνέθετε χοροὺς καὶ ἐμβατήρια, ἀντὶ ὀλιγίστων δραχμῶν ἢ γλυκυσμάτων, καὶ ἔπειτα ἡ ἐκυκλοφόρουν, ἢ ἐδημοσιεύοντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ αἰτοῦντος ἐρσιτέχνου, τοῦ ἔχοντος τὴν ψύχωσιν νὰ ἐπιδείξῃ τὸ μουσικὸν τάλαντόν του, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἡ φύσις δὲν τὸν εἶχε προικίσῃ!

Ὅταν τὸν ἐγνωρίσαμεν ἡμεῖς, ἦτο ἀληθὲς τύπος ἰδιότροπος. Ἐνεδύετο ἰδιορρύθμως. Ἐκ τῆς πολυκαιρίας τὰ μελανὰ φορέματά του ἦσαν κιτρινωπράσινα. Πάντοτε ρυπαρότατος. Κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη εἶχε καταστήσει ἐγωιστὴς καὶ ἀπαισιόδοξος. Ἠγάπα ὑπερβολικὰ τὰ γλυκίσματα. Ἐνῶ πολλάκις ἠρνεῖτο νὰ κιθαρίσῃ ἐνώπιον ξένων ἀντὶ ἁδράς ἀμοιβῆς, συγκατετίθετο ἄλλοτε ἀντὶ προσφοράς ὀλίγων γλυκισμάτων. Ἐνῶ ἦτο πλουσιώτατος, ἕνεκ τῆς

σπτάλης κατῆντισε πτωχότατος. Καὶ ἀφοῦ ἦτο πένης, τὰ διδασκτὰ του ἐπίσης ἐσπατάλει.

Δὲν ἦτο μόνον μουσουργὸς καὶ κιθαριστὴς. Κατεῖχε πολλὰς γνώσεις. Ἦτο εὐγενὴς, ἀληθὲς gentleman.

Ἦτο προσωπικότης ἑλληνική.

Κατ'ἴκει εἰς πενιχρὸν δωμάτιον, τοῦ ὁποίου ὁ διάκοσμος ἦτο· ἀπλοῦν καὶ ἀτμηέλητον κρεβάτι μὲ τρίποδα, μικρὸν τραπέζι ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο μελανοδοχεῖον, γραφίδες ὁπὸ πτερὸν, νότες καὶ δύο τρία βιβλία. Παρέκει ἓνα κοφίνι γεμάτον μουσικὰς καὶ ἐν καθισμα. Τὰ πάντα μὲ ἀδιαφορίαν τοποθετημένα. Ἐκεῖνο τὸ ὅπριον ἦτο ἐν τάξει, μὲ φροντίδα, μὲ προσοχὴν ἦτο ἡ ἀγαπητὴ κιθάρα του, ἡ ὁποία ἦτο ἀνερτημένη ἔνωθεν τοῦ κρεβάτιου, κεκαλυμμένη μὲ κάτσπρην διπλωμένην σινδόνην. Ἦτο τὸ μόνον πᾶγμα καθαρὸν. Ἐξ ἡ μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν κιθάραν· πάντα τὰ ἄλλα ἦσαν δι' αὐτὸν περιττά.

Ἀφροντис, ἀμέριμνος διὰ τὸν κόσμον.

Ἦτο ταπεινόφρων· διὰ τίποτε δὲν ἐφρόντιζεν, οὐδὲ διὰ τὴν δόξαν του, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζε ματαίαν ἐπιδείξιν.

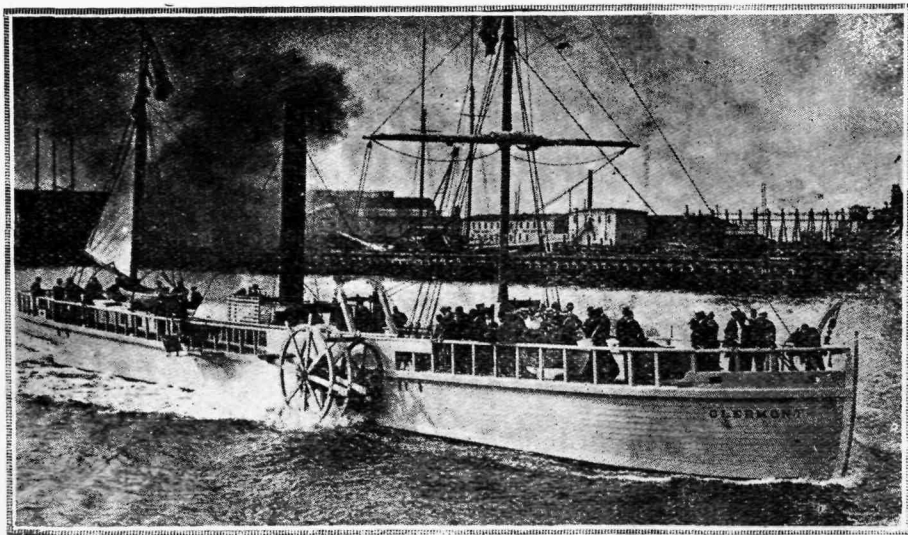
Ὁ ἐγωισμὸς του συνέστατο νὰ ζήσῃ ὅπως αὐτὸς ἐνόμιζεν, ἐκκεντρικώτατα.

Τῇ 24 Δεκεμβρίου τοῦ 1885 ἔτους ἀπέθανεν εἰς τὸ Δημοτικὸν νοσοκομεῖον. Ἡ κηδεὶα τοῦ ἦτο ἐπιβάλλουσα, διότι ἐξ ἡ εἰς τὰς καρδίας τῶν συμπολιτῶν του. Ἀγνωστον μετὰ τὸν θάνατόν του τι ἀπέγειναν τὰ μουσουργήματά του.

Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἀφῆκεν ἀληθινὰ δυσπληρωτων κενόν.

ΣΠ. ΔΕ - ΒΙΑΖΗΣ

★ ΙΩΒΙΛΙΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ ★

Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον.— «Κλερμόν».